

Tabaku un nikotīnu saturošu produktu lietošana, attieksme pret alternatīvajiem bezdūmu nikotīna produktiem

Latvijas iedzīvotāju aptauja
2024. gada jūnijs–jūlijs

Mērķa grupa:	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem
Aptaujas metode:	CAWI (<i>Computer Aided Web Interviewing</i>)
Izlases metode:	kvotu izlase
Respondenti:	pētījumu centra SKDS WEB paneļa dalībnieki
Ģeogrāfiskais pārklājums:	visa Latvija
Sasniegtās izlases lielums:	2000 respondenti
Aptaujas veikšanas laiks:	21.06.2024.–15.07.2024.
Datu svēršana:	lai nodrošinātu lielāku datu reprezentativitāti, dati tika pakļauti svēršanas procedūrai pēc šādām pazīmēm: reģions, tautība, vecums un dzimums

RESPONDENTU SOCIĀLI DEMOGRĀFISKAIS PROFILS

		VISI RESPONDENTI	
		Skaits	Kol %
KOPĀ		2001	100,0
DZIMUMS	Vīrietis	966	48,3
	Sieviete	1035	51,7
VECUMS	18–24 gadi	182	9,1
	25–34 gadi	320	16,0
	35–44 gadi	418	20,9
	45–54 gadi	382	19,1
	55–64 gadi	374	18,7
	65–75 gadi	325	16,1
ĢIMENES STĀVOKLIS	Precējies/-usies vai dzīvo ar partneri	1289	64,4
	Šķīries/-usies vai nedzīvo kopā ar vīru/sievu	202	10,1
	Neprecējies/-usies	428	21,4
	Atraitnis/-e	82	4,1
SARUNVALODA ĢIMENĒ	Latviešu	1223	61,1
	Krievu	748	37,4
	Cita	30	1,5
IZGLĪTĪBA	Pamatizglītība	82	4,1
	Vidējā, profesionālā vidējā	905	45,2
	Augstākā	1014	50,7
PAMATNODARBOŠANĀS	Augstākā vai vidējā līmeņa vadītājs/-a	191	9,5
	Speciālists/-e, ierēdnis/-e, nestrādā fizisku darbu	738	36,9
	Strādnieks/-ce, strādā fizisku darbu	322	16,1
	Ir savs uzņēmums, individuālais darbs	152	7,6
	Pensionārs/-e	286	14,2
	Skolnieks/-ce, students/-e	89	4,5
	Mājsaimniece/-ks, bērna kopšanas atvaļinājums	101	5,0
	Bezdarbnieks/-ce	122	6,1

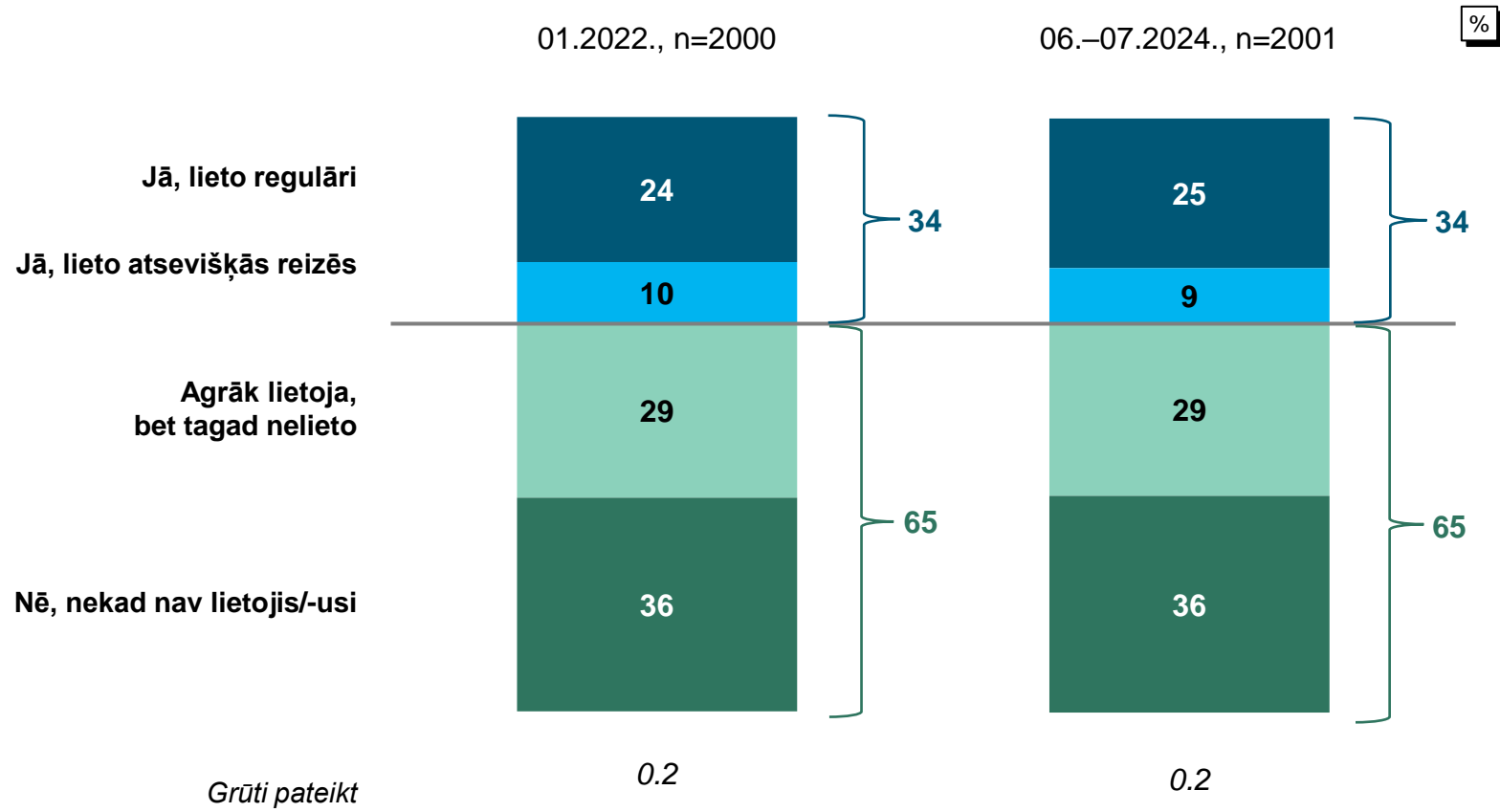
		VISI RESPONDENTI	
		Skaits	Kol %
KOPĀ		2001	100,0
MĒNEŠA VIDĒJIE IENĀKUMI UZ VIENU CILVĒKU MĀJSAIMNIECĪBĀ (KVINTILES)	Zemi (līdz 480 EUR)	282	14,1
	Vidēji zemi (481–650 EUR)	282	14,1
	Vidēji (651–880 EUR)	277	13,8
	Vidēji augsti (881–1200 EUR)	289	14,4
	Augsti (vairāk nekā 1200 EUR)	259	12,9
	Grūti pateikt	612	30,6
BĒRNI VECUMĀ LĪDZ 18 GADIEM	Ir	692	34,6
	Nav	1294	64,6
	Nav atbildes	15	0,8
CILVĒKU SKAITS MĀJSAIMNIECĪBĀ	Viens	312	15,6
	Divi	689	34,4
	Trīs	478	23,9
	Četri un vairāk	522	26,1
REĢIONS	Rīga	668	33,3
	Vidzeme	548	27,4
	Kurzeme	252	12,6
	Zemgale	268	13,4
	Latgale	265	13,3
APDZĪVOTĀS VIETAS TIPS	Rīga	668	33,3
	Cita pilsēta	887	44,4
	Lauki	446	22,3

Bāze: visi respondenti
Šeit un turpmāk atskaitē — procenti svērti, skaits nesvērts

1. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU LIETOŠANA UN IEGĀDE

1.1. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU LIETOŠANA

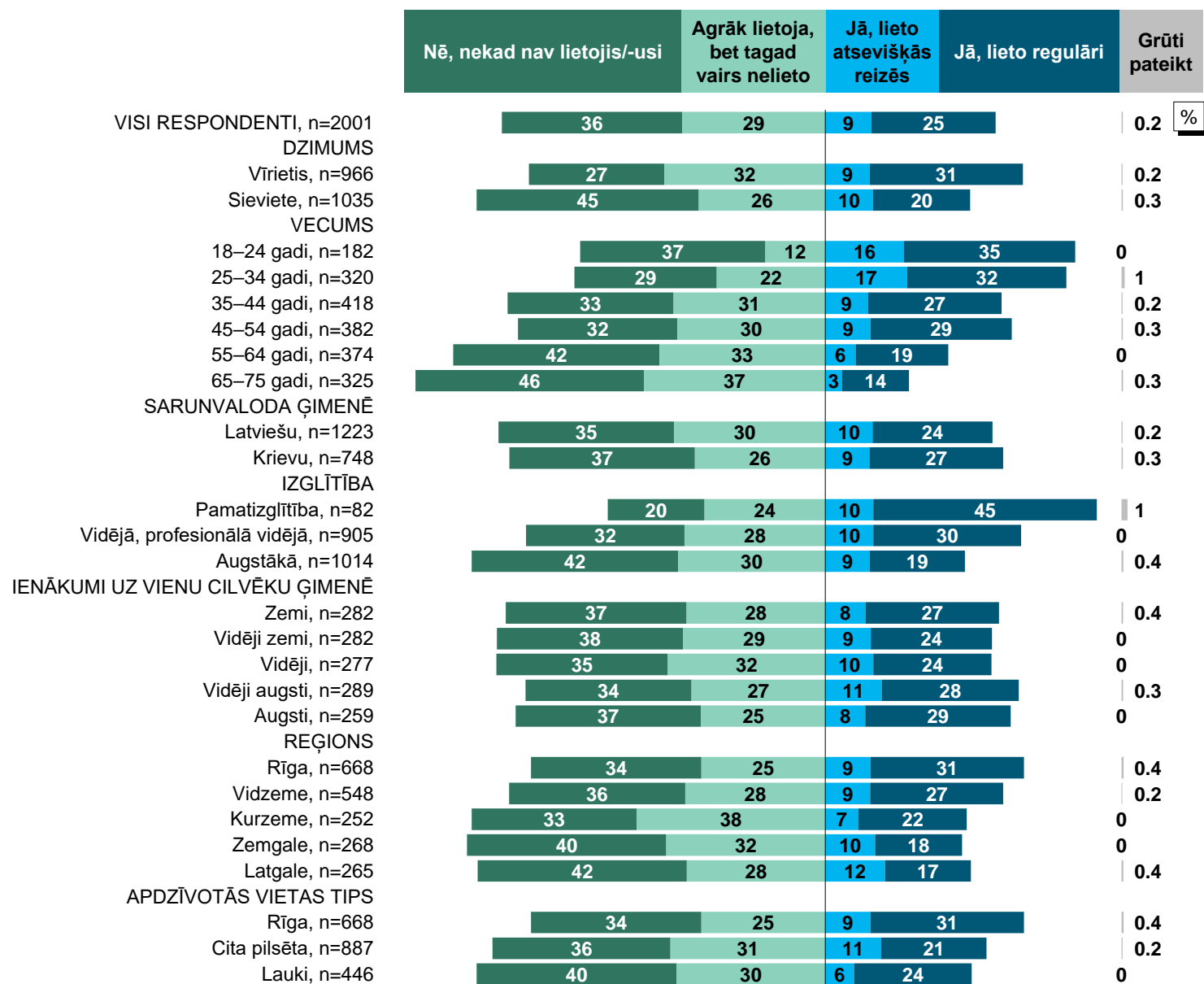
«A1. Vai Jūs personīgi lietojat tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus?»

Bāze: visi respondenti (skat. «n=» grafikā)

1.1. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU LIETOŠANA

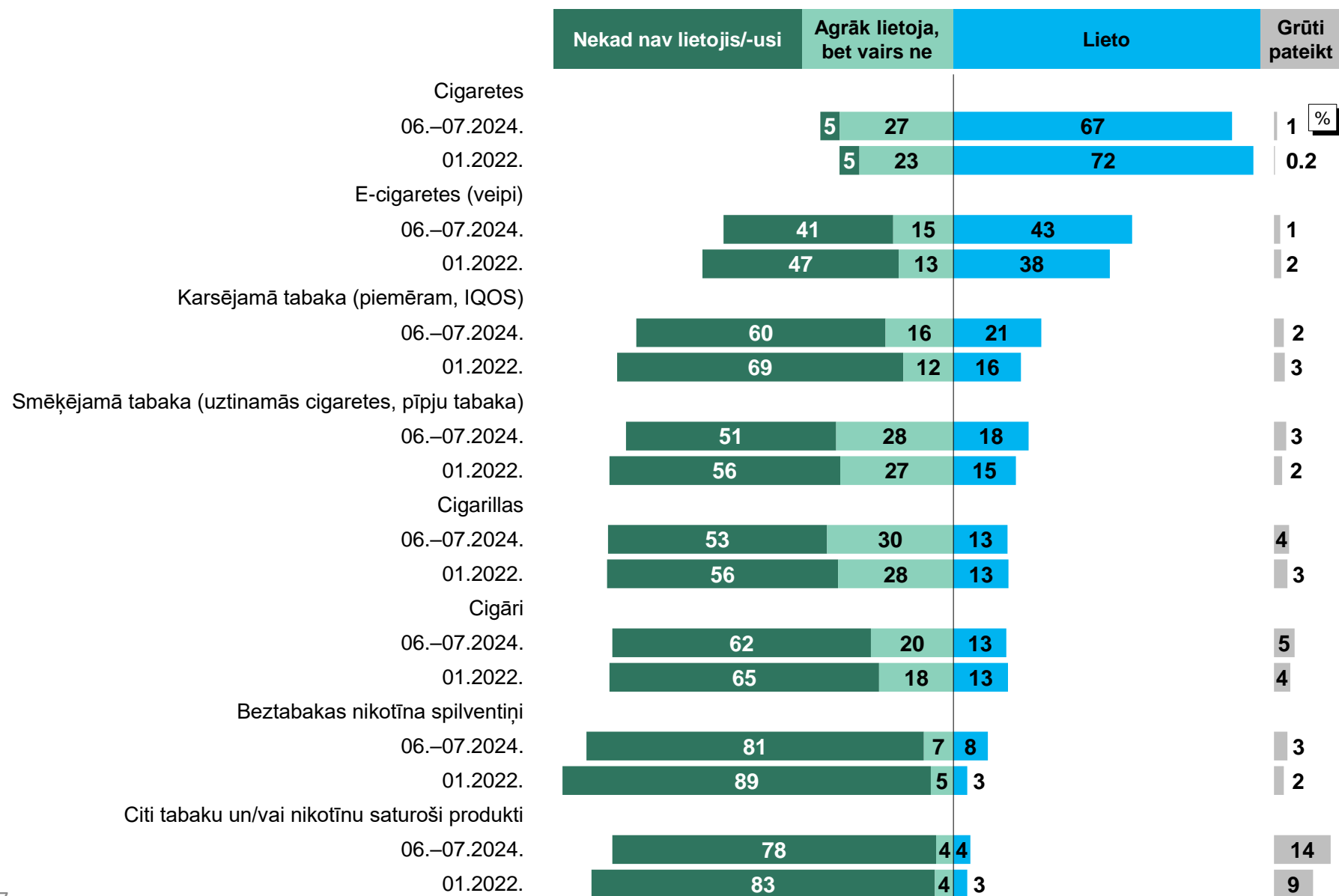
«A1. Vai Jūs personīgi lietojat tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus?»

Bāze: respondenti attiecīgajās grupās (skat. «n=» grafikā)

1.2. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU LIETOŠANAS BIEŽUMS

«A2. Lūdzu, atzīmējiet, cik bieži Jūs lietojat katru no norādītajiem tabaku un/vai nikotīnu saturošajiem produktiem!»

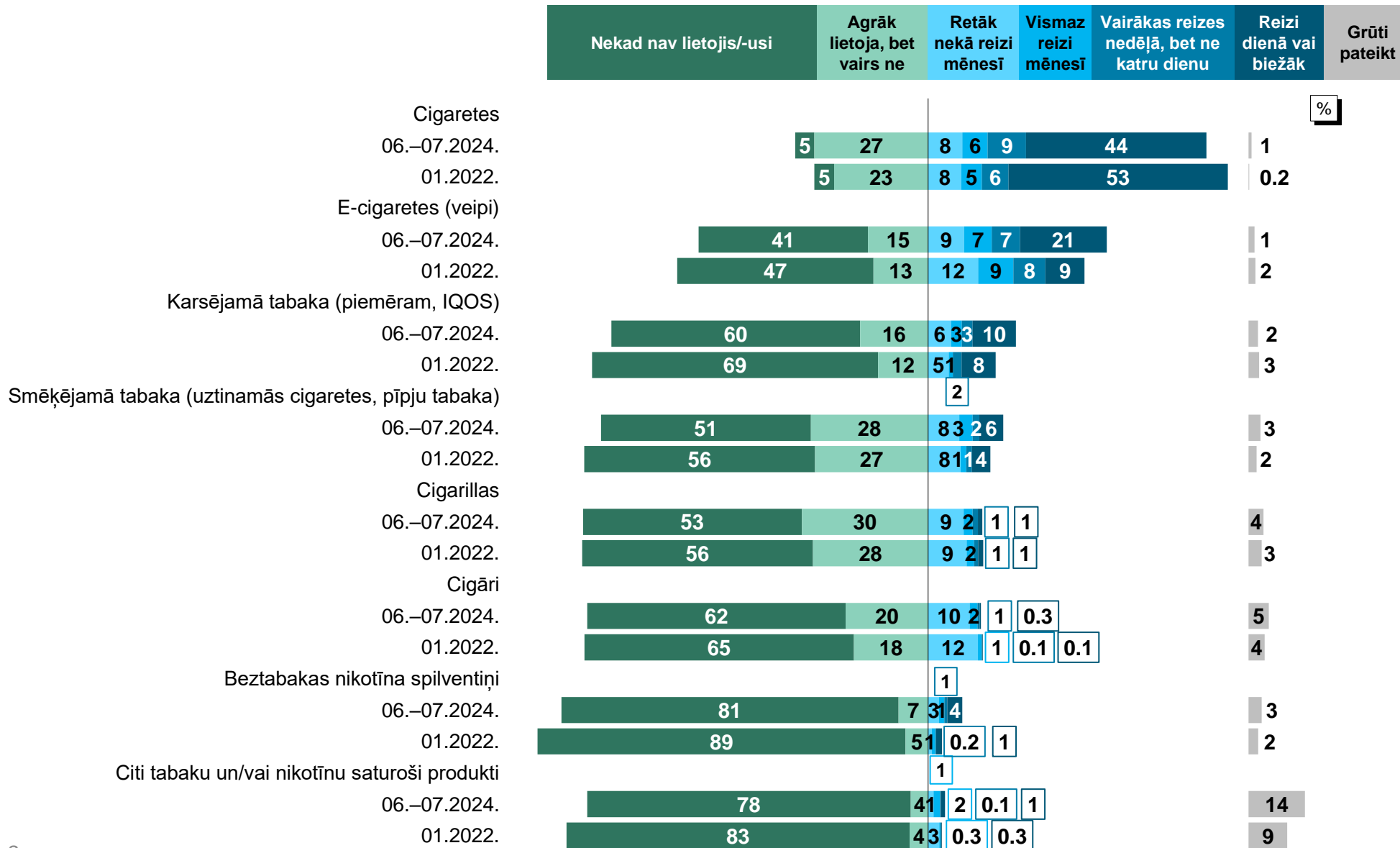

Savilkta skala

Bāze: respondenti, kuri lieto tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus: 01.2022., n=688; 06.–07.2024., n=689

1.2. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU LIETOŠANAS BIEŽUMS

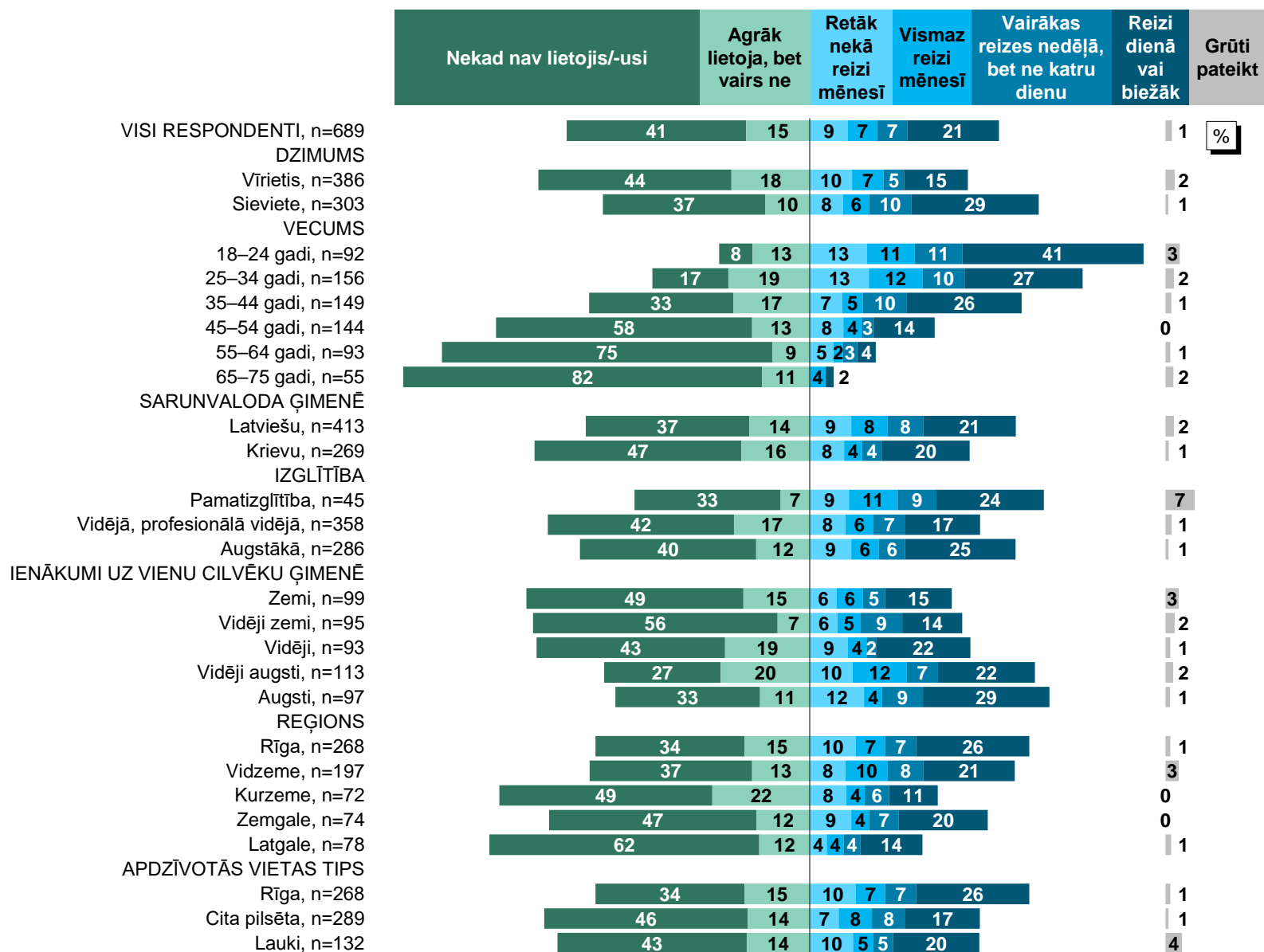
«A2. Lūdzu, atzīmējiet, cik bieži Jūs lietojat katru no norādītajiem tabaku un/vai nikotīnu saturošajiem produktiem!»

Bāze: respondenti, kuri lieto tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus: 01.2022., n=688; 06.–07.2024., n=689

1.2. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU LIETOŠANAS BIEŽUMS

«A2. Lūdzu, atzīmējiet, cik bieži Jūs lietojat katru no norādītajiem tabaku un/vai nikotīnu saturošajiem produktiem!»

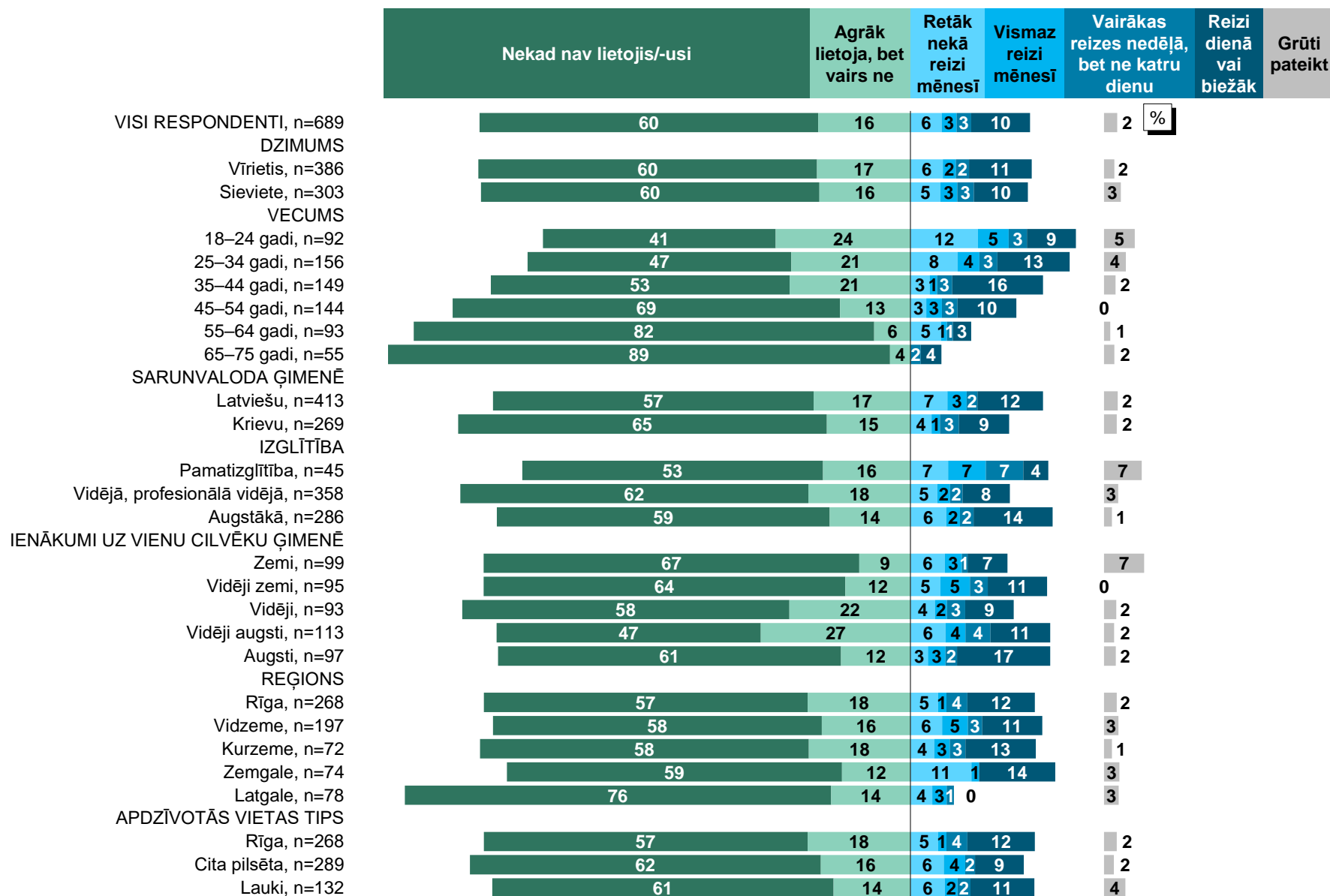

E-cigaretes

Bāze: respondenti, kuri lieto tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus, attiecīgajās grupās (skat. «n=» grafikā)

1.2. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU LIETOŠANAS BIEŽUMS

«A2. Lūdzu, atzīmējiet, cik bieži Jūs lietojat katru no norādītajiem tabaku un/vai nikotīnu saturošajiem produktiem!»

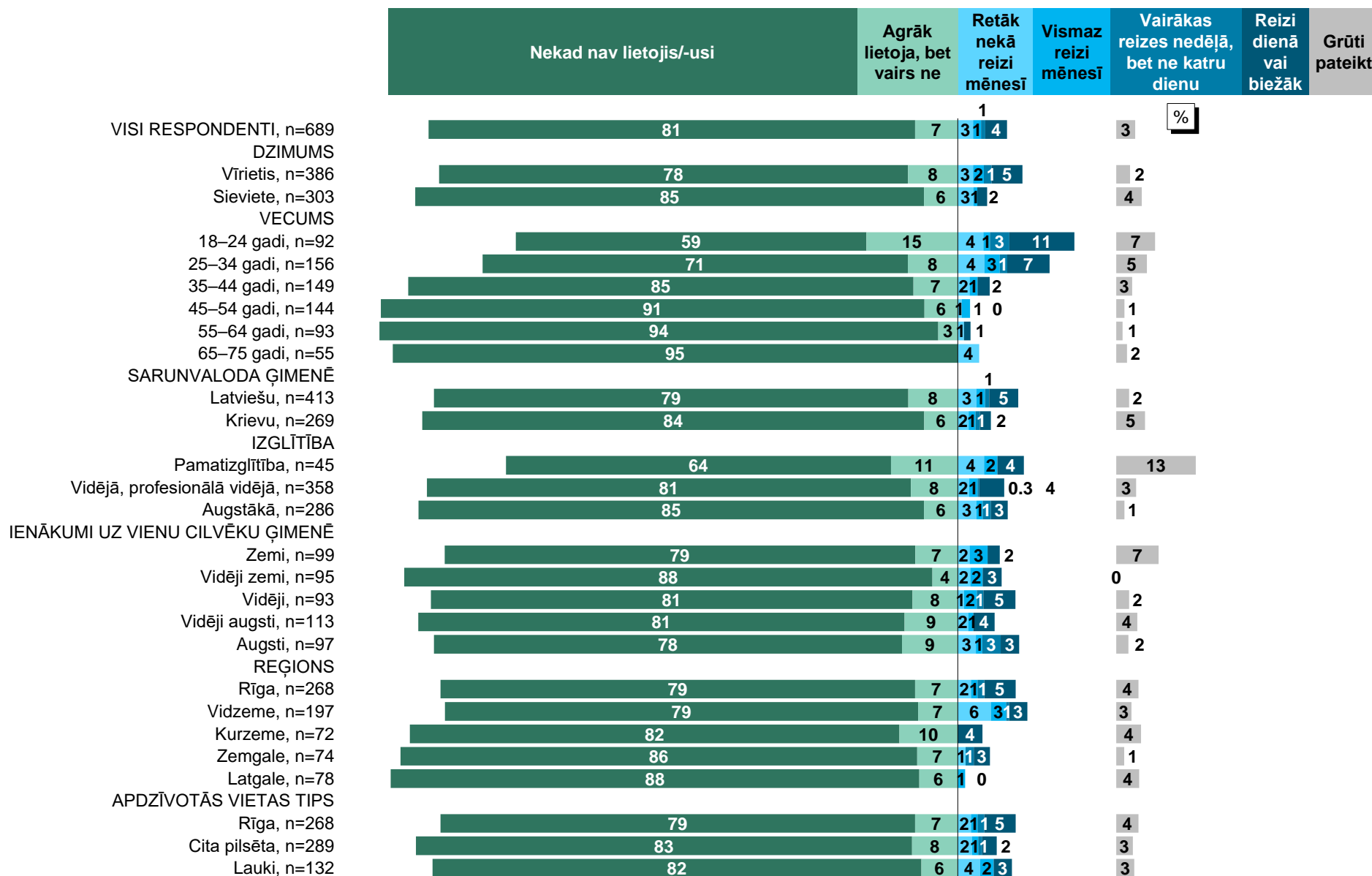

Karsējamā tabaka

Bāze: respondenti, kuri lieto tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus, attiecīgajās grupās (skat. «n=» grafikā)

1.2. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU LIETOŠANAS BIEŽUMS

«A2. Lūdzu, atzīmējiet, cik bieži Jūs lietojat katru no norādītajiem tabaku un/vai nikotīnu saturošajiem produktiem!»

Beztabakas
nikotīna
spilventiņi

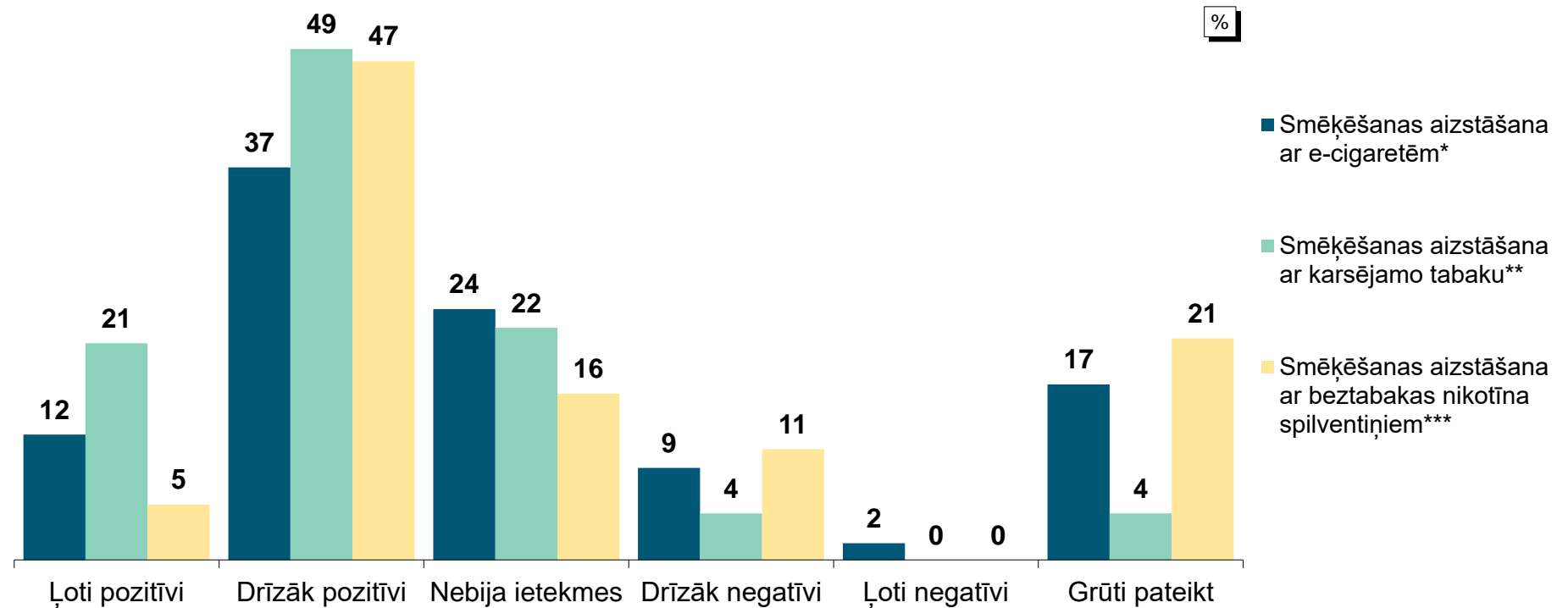
Bāze: respondenti, kuri lieto tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus, attiecīgajās grupās (skat. «n=» grafikā)

1.3. SMĒĶĒŠANAS AIZSTĀŠANAS IETEKME UZ PAŠSAJŪTU/VESELĪBU

«B7. Kā Jūsu pašsajūtu/veselību ietekmēja smēķēšanas aizstāšana ar e-cigaretēm?»

«B8. Kā Jūsu pašsajūtu/veselību ietekmēja smēķēšanas aizstāšana ar karsējamo tabaku?»

«B9. Kā Jūsu pašsajūtu/veselību ietekmēja smēķēšanas aizstāšana ar beztabakas nikotīna spilventiņu lietošanu?»

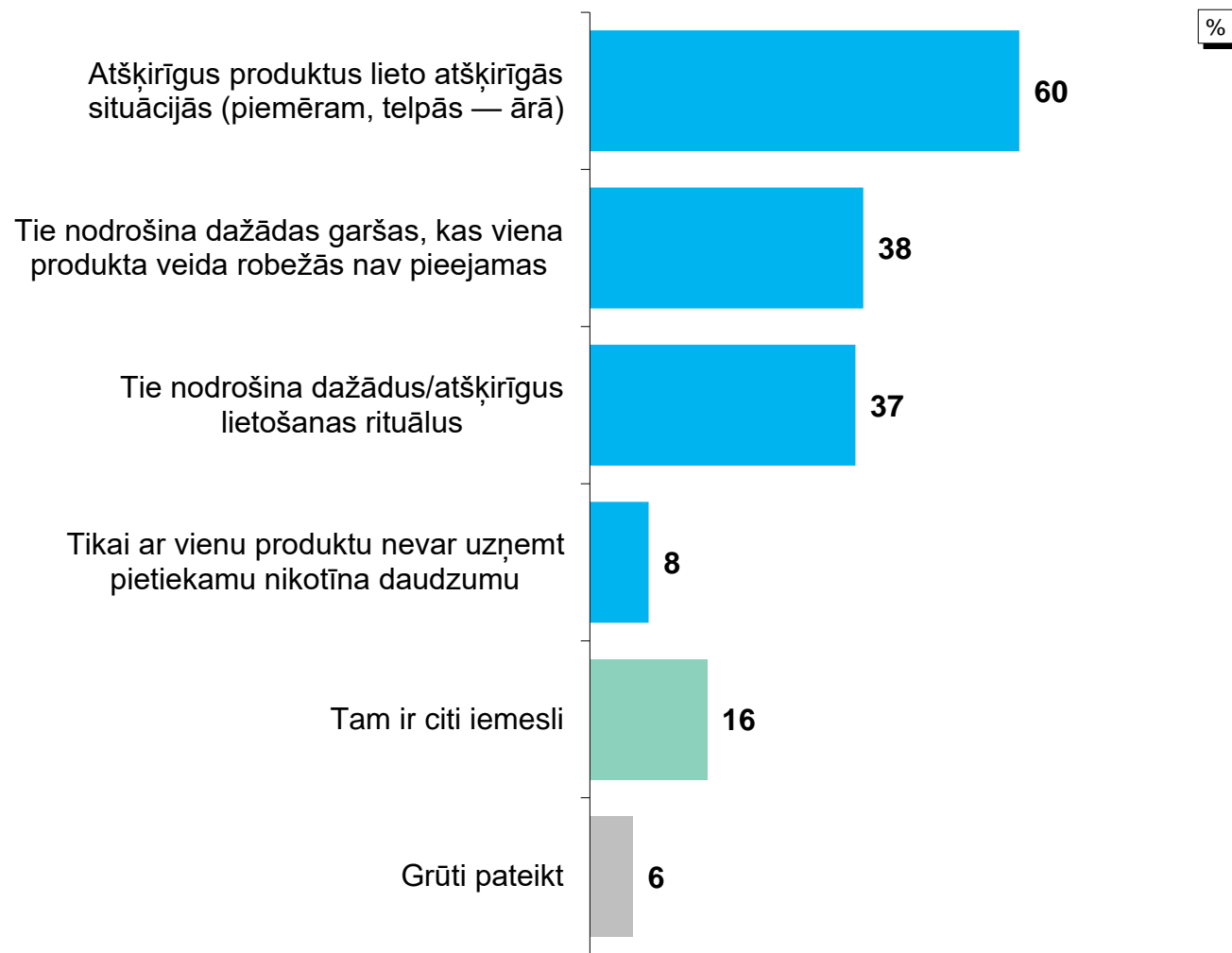
*Bāze: respondenti, kuri agrāk ir smēķējuši tradicionālos tabakas izstrādājumus, bet tagad lieto e-cigaretes, n=126

**Bāze: respondenti, kuri agrāk ir smēķējuši tradicionālos tabakas izstrādājumus, bet tagad lieto karsējamo tabaku, n=68

***Bāze: respondenti, kuri agrāk ir smēķējuši tradicionālos tabakas izstrādājumus, bet tagad lieto nikotīna spilventiņus, n=19; bāze ir pārāk neliela, lai izdarītu drošticamus secinājumus

1.4. IEMESLI LIETOT VAIRĀKUS TABAKU UN/VAI NIKOTĪNU SATUROŠUS PRODUKTUS

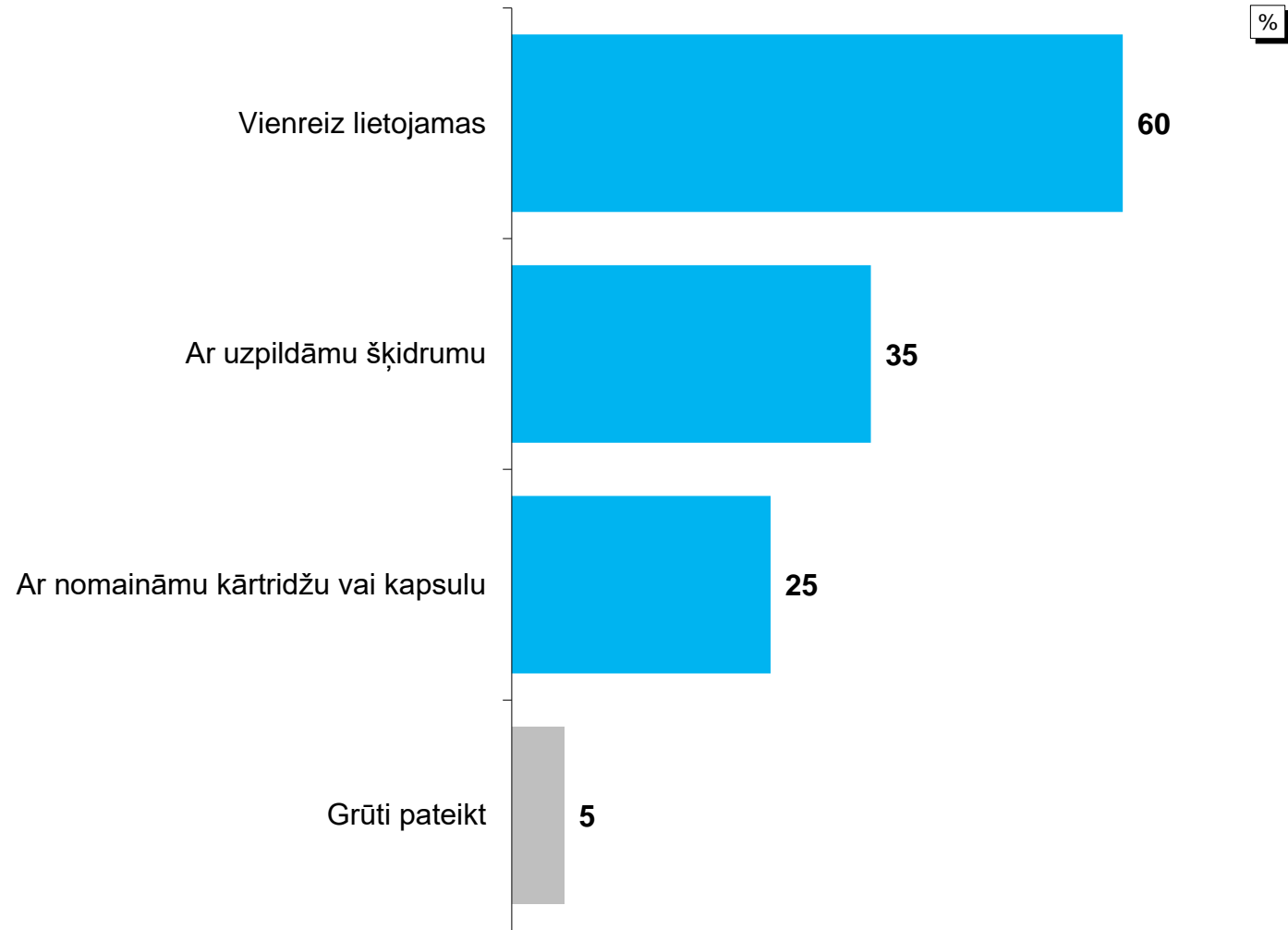
«J1. Daudzi tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktu lietotāji mēdz lietot tikai vienu vienīgu produktu veidu, piemēram — tie smēķē tikai klasiskās cigaretes vai lieto tikai veipus. Taču Jūs nupat norādījāt, ka mēdzat lietot vairākus produktu veidus. Kādēļ Jūs tā darāt? Kādi tam ir iemesli?»

Bāze: respondenti, kuri vismaz reizi mēnesī lieto vairākus tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus, n=184
Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

1.5. KĀDA VEIDA E-CIGARETES TIEK LIETOTAS

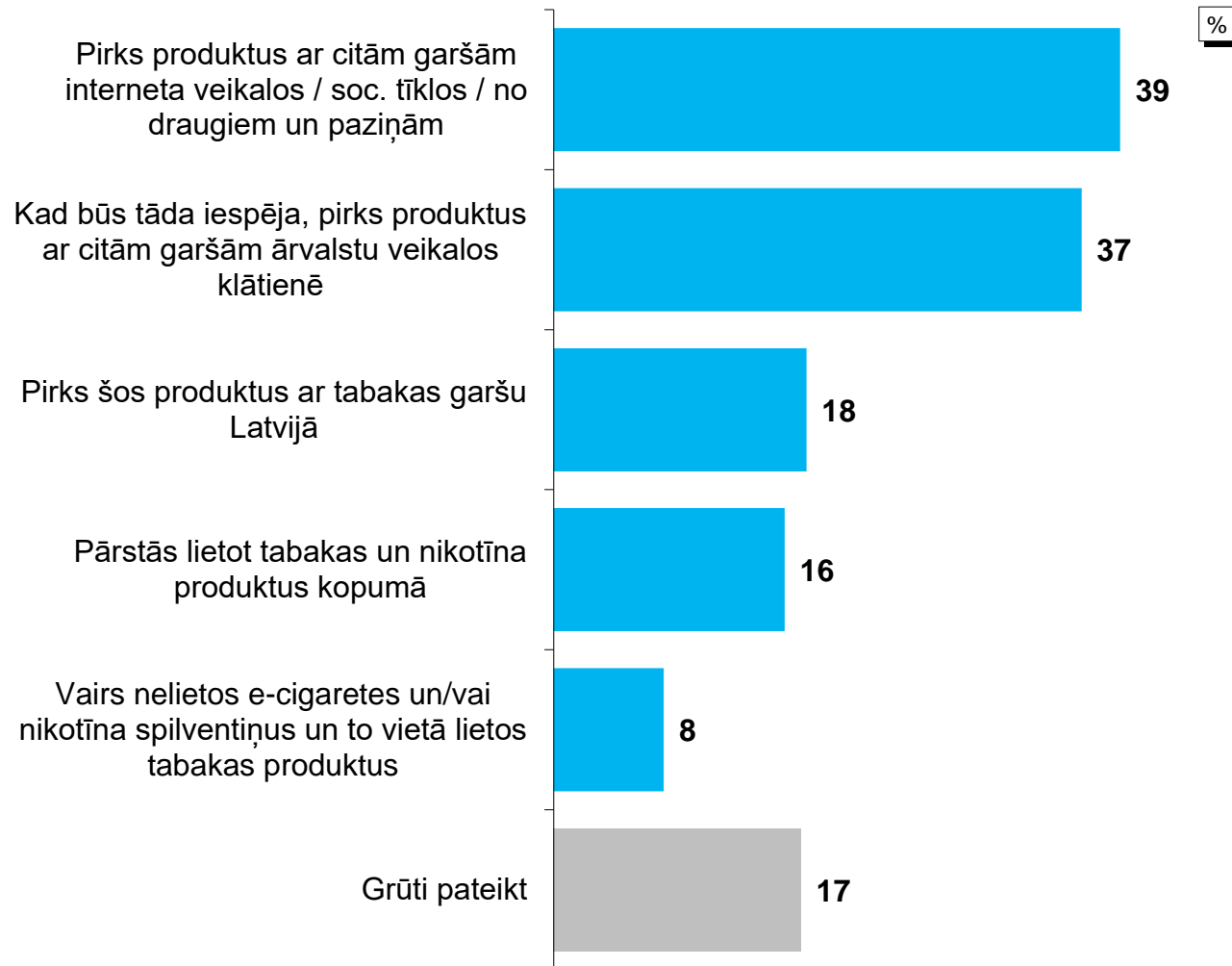
«J2. Kāda veida e-cigaretes Jūs parasti lietojat?»

Bāze: respondenti, kuri lieto e-cigaretes, n=297
Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

1.6. RĪCĪBA, KAD BŪS ATĻAUTS TIRGOT E-CIGARETES UN NIKOTĪNA SPILVENTIŅUS TIKAI AR TABAKAS GARŠU

«J3. Saeima ir lēmusi, ka no 2025. gada 1. janvāra Latvijā būs atļauts tirgot e-cigaretes un nikotīna spilventiņus tikai ar tabakas garšu. Ko Jūs visdrīzāk darīsiet?»

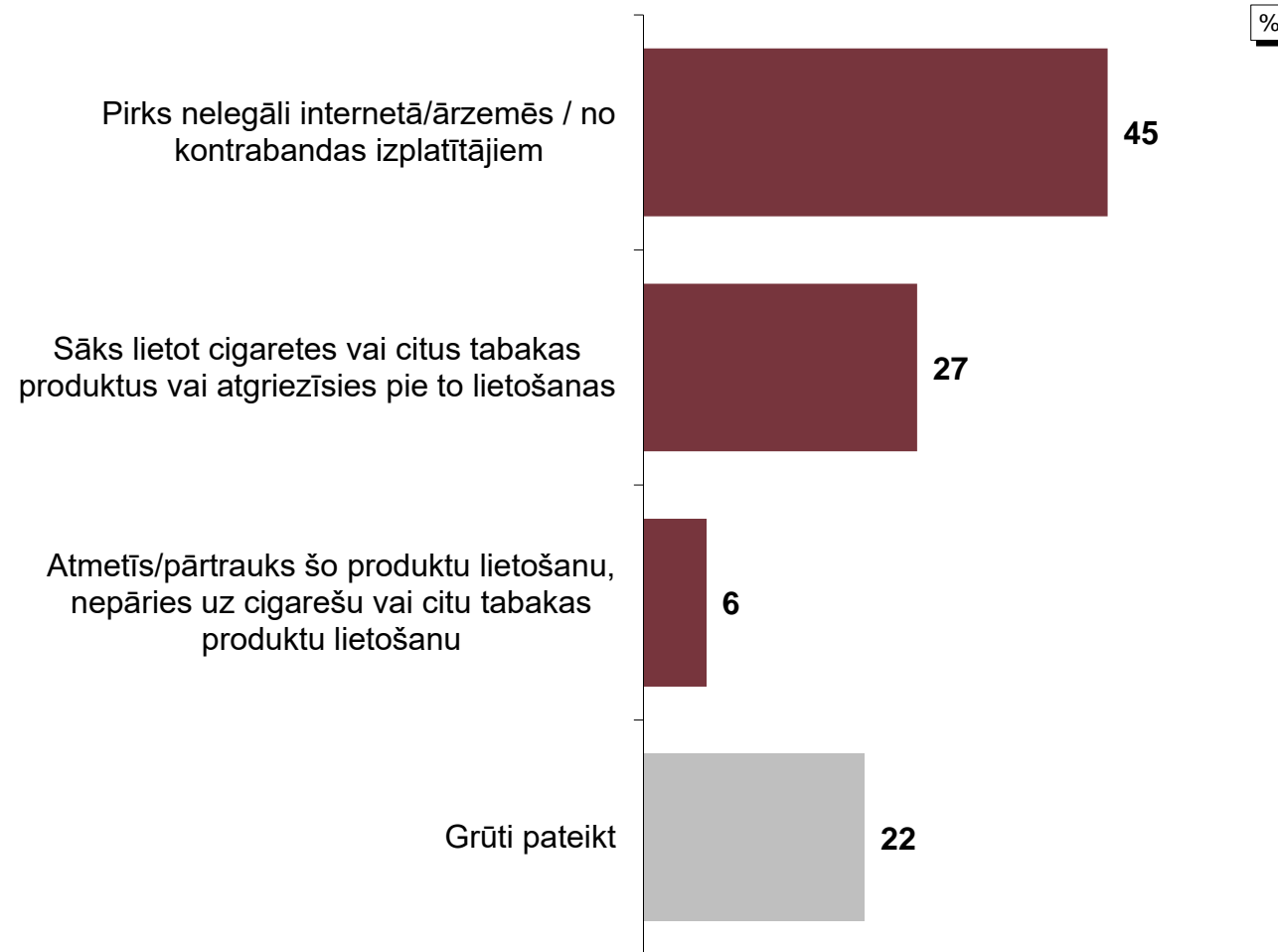

Bāze: respondenti, kuri vismaz reizi mēnesī lieto e-cigaretes un beztabakas nikotīna spilventiņus, n=262
Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

1.7. IESPĒJAMĀS IZMAIŅAS KONTRABANDAS APJOMOS DAŽĀDĀM PREČU GRUPĀM

«Kā, Jūsaprāt, rīkosies patērētāji, ja tiek aizliegts tirgot e-cigaretes, karsējamo tabaku un nikotīna spilventiņus ar dažādām garšām/aromātiem?»

Dati no Latvijas
iedzīvotāju aptaujas
2024. gada aprīlī*

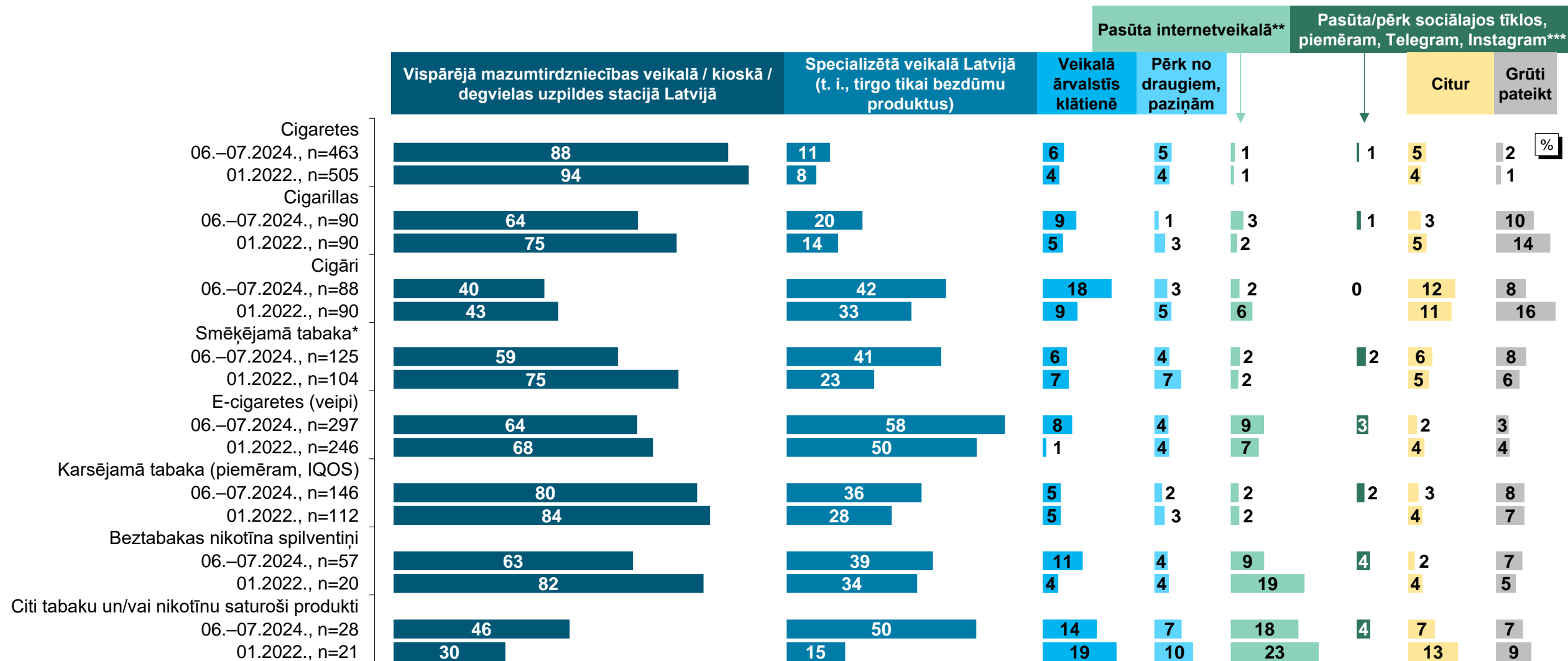

Bāze: respondenti, kuri ir esošie vai bijušie tabaku un/vai nikotīnu saturošu produktu lietotāji, n=624

*Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju 18–75 vecumā aptauja; sasniegtā izlase — 1006 respondenti; aptaujas metode — tiešās intervijas respondentu dzīvesvietās (F2F)

1.8. TABAKU UN/VAI NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU IEGĀDE

«A3. Kur Jūs iegādājaties šādus tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus?»

Bāze: respondenti, kuri lieto konkrēto tabaku un/vai nikotīnu saturošo produktu (skat. «n» grafikā)

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

*Smēķējamā tabaka (uztinamās cigaretes, pīpju tabaka)

**2022. gada dati salīdzināšanai iegūti, apvienojot togad aptaujā piedāvātos atbilžu variantus «Pasūta internetveikalā Latvijā» un «Pasūta internetveikalā ārvalstīs»

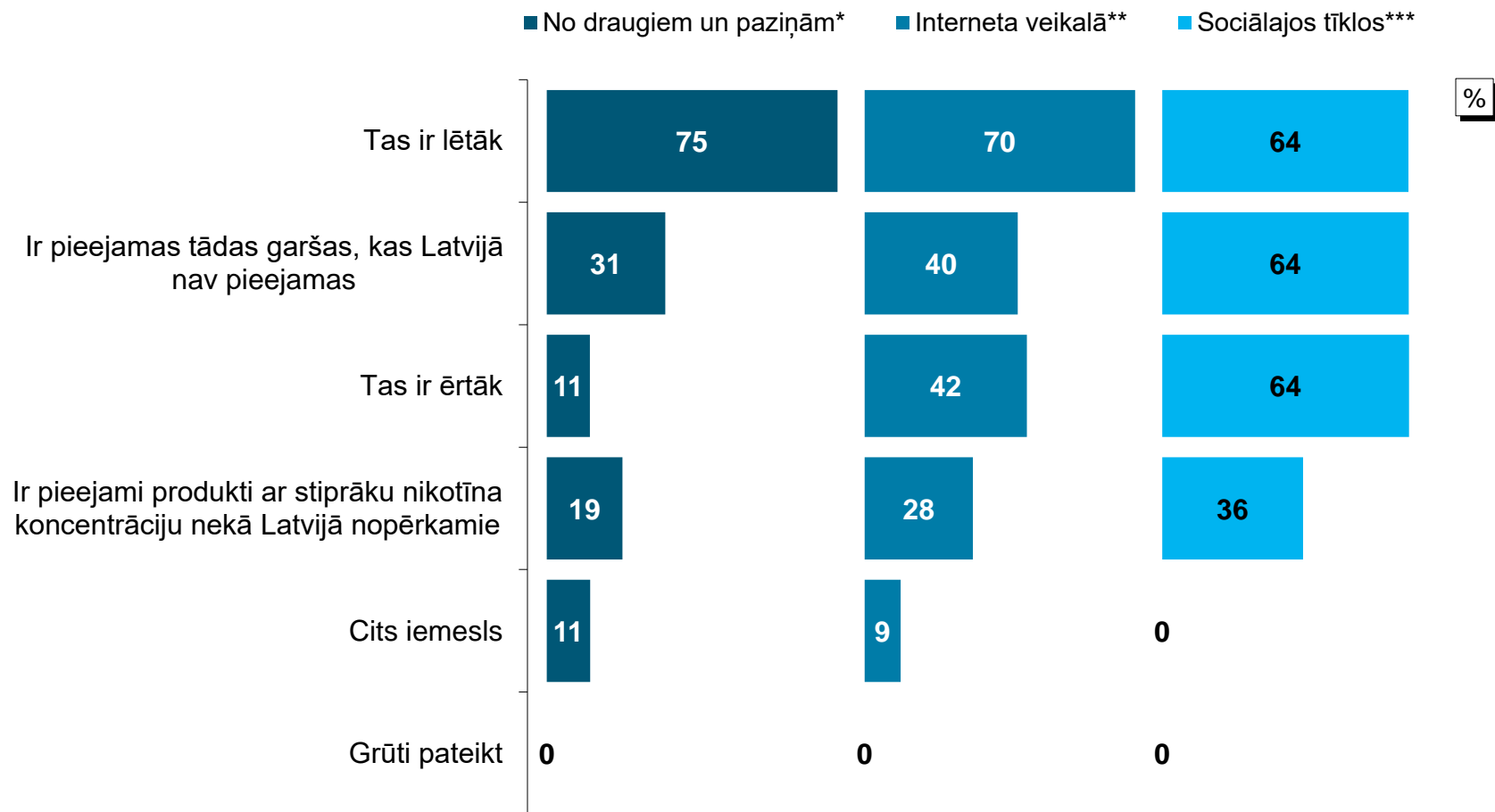
***Atbilžu variants pirmo reizi piedāvāts 2024. gadā aptaujā

1.9. IEMESLI PIRKT TABAKU UN/VAI NIKOTĪNU SATUROŠUS PRODUKTUS KONKRĒTOS VEIDOS

«A4.1. Kādi ir iemesli, kādēļ Jūs tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus pārkat no draugiem vai paziņām?»

«A4.2. Kādi ir iemesli, kādēļ Jūs tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus pārkat tieši interneta veikalā?»

«A4.3. Kādi ir iemesli, kādēļ Jūs tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus pārkat/pasūtāt sociālajos tīklos?»

*Bāze: respondenti, kuri tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus pārka no draugiem vai paziņām, n=36

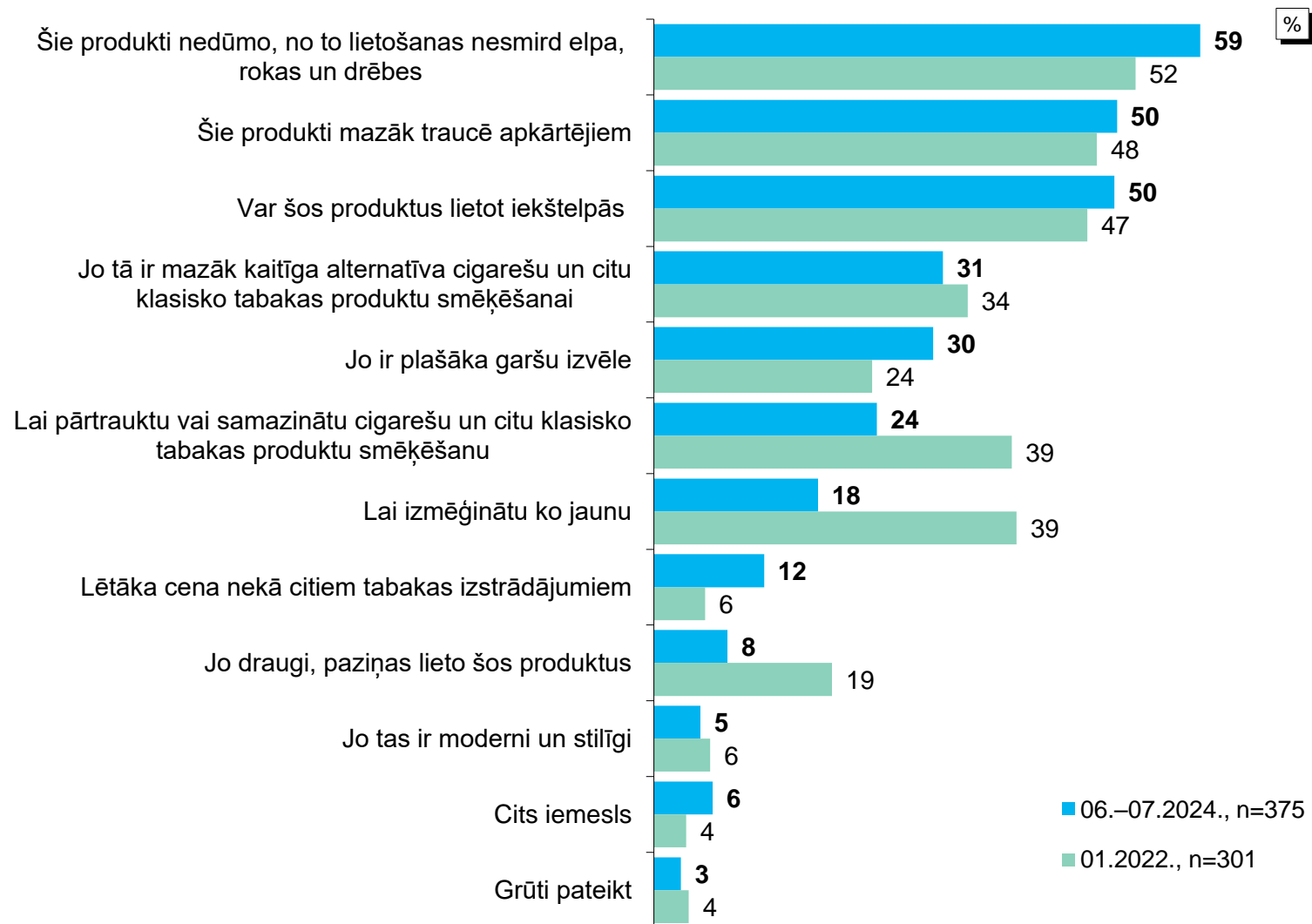
**Bāze: respondenti, kuri tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus pārka interneta veikalā, n=43

***Bāze: respondenti, kuri tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus pārka/pasūta sociālajos tīklos, n=11

Vairākatbilžu jautājumi (% summa > 100); bāzes ir pārāk nelielas, lai izdarītu drošticamus secinājumus

1.10. IEMESLI SĀKT LIETOT BEZDŪMU NIKOTĪNA PRODUKTUS

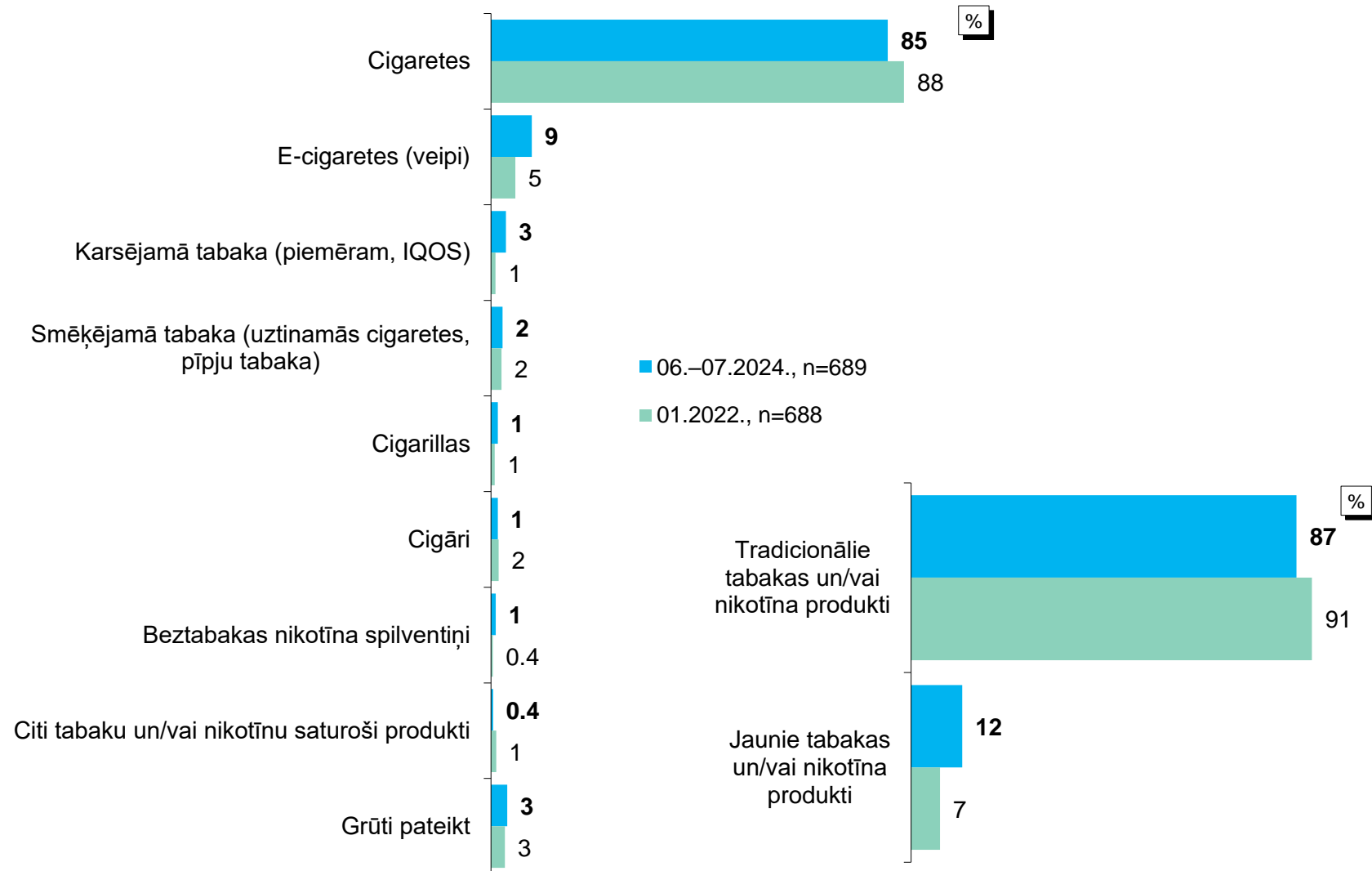
«A5. Kādi bija iemesli, kāpēc Jūs sākāt lietot e-cigaretes / karsējamo tabaku / beztabakas nikotīna spilventiņus?»

Bāze: respondenti, kuri lieto e-cigaretes / karsējamo tabaku / beztabakas nikotīna spilventiņus (skat. «n=» grafikā)
Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

1.11. KURU TABAKU UN/VAI NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU SĀKA LIETOT KĀ PIRMO

«A6. Kuri tabaku un/vai nikotīnu saturošie produkti Jums bija pirmie, kurus sākāt lietot regulāri (neatkarīgi no tā, kurus lietojat regulāri patlaban)?»

Bāze: respondenti, kuri lieto tabaku un/vai nikotīnu saturošus produktus (skat. «n=» grafikā)
Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

1.12. E-CIGAREŠU, KARSĒJAMĀS TABAKAS UN BEZTABAKAS NIKOTĪNA SPILVENTIŅU NELIETOŠANAS IEMESLI

«A7. Kādi ir iemesli, kāpēc Jūs nelietojat e-cigaretes / karsējamo tabaku / beztabakas nikotīna spilventiņus?»

2. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU KAITĪGUMA NOVĒRTĒJUMS

2.1. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU KAITĪGUMS PAŠAM SMĒĶĒTĀJAM

«C1. Cik kaitīgi paša smēķētāja veselībai, Jūsaprāt, ir šie produkti? Vērtējumu, lūdzu, sniedziet 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē — nemaz nav kaitīgi, un 5 — ļoti kaitīgi.»

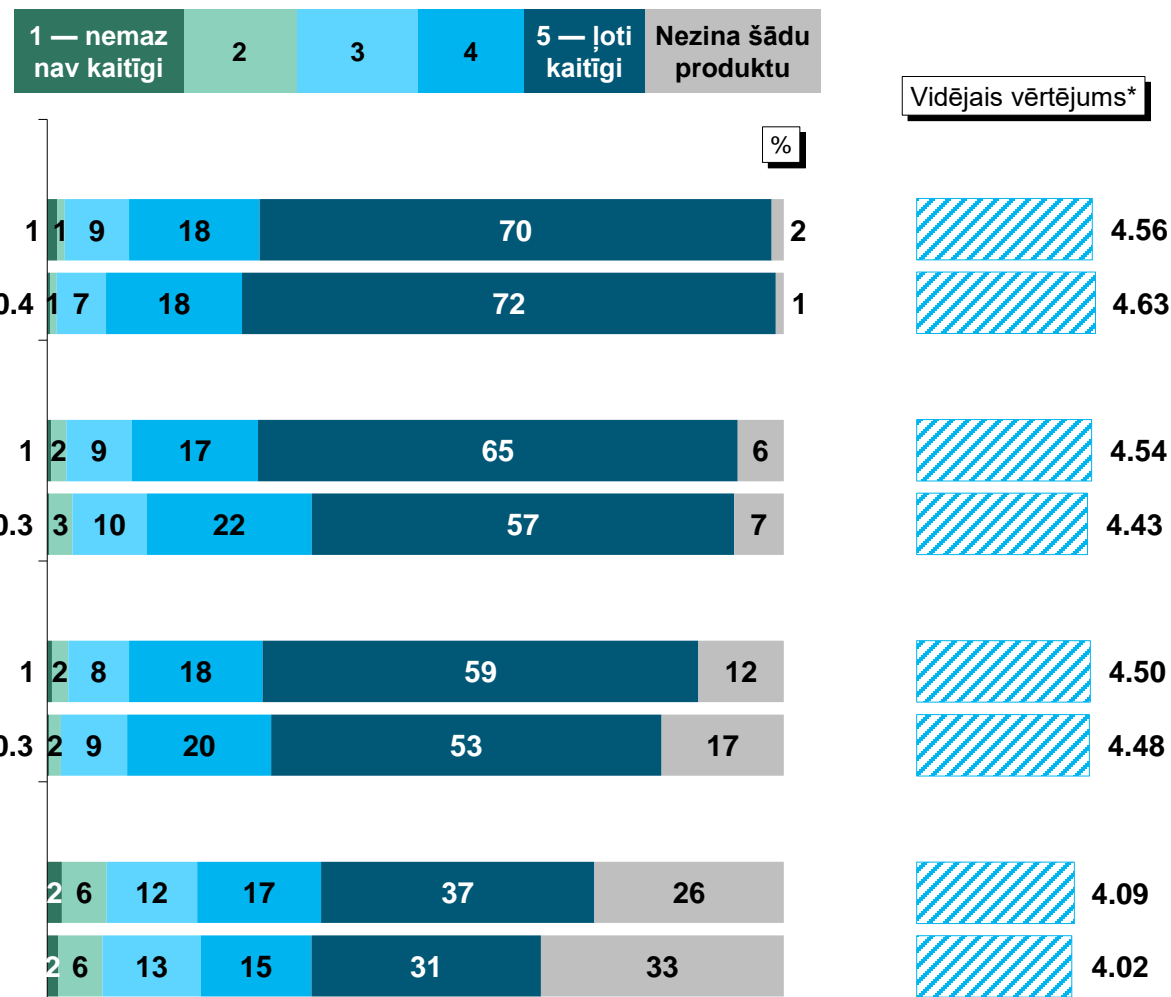
Visi respondenti

Tradicionālās smēķējamās tabakas produkti —
t. i., parastās cigaretes, cigarillas un uztinamās cigaretes

E-cigaretes (veipi)

Karsējamā tabaka (piemēram, IQOS)

Beztabakas nikotīna spilventiņi

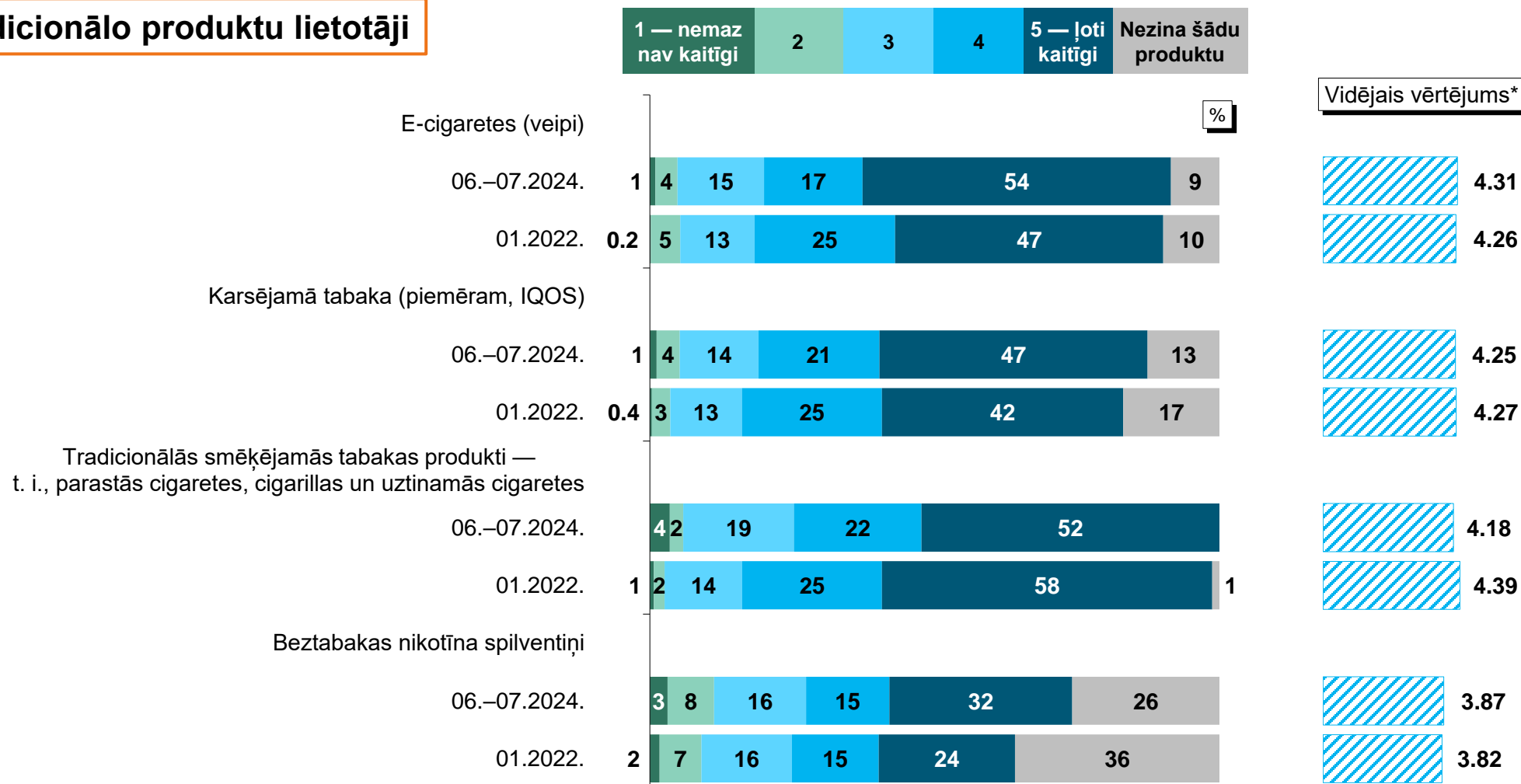

Bāze: visi respondenti: 01.2022., n=2000; 06.–07.2024., n=2001
*Vidējais vērtējums skalā no 1 (nemaz nav kaitīgi) līdz 5 (ļoti kaitīgi)

2.1. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU KAITĪGUMS PAŠAM SMĒĶĒTĀJAM

«C1. Cik kaitīgi paša smēķētāja veselībai, Jūsprāt, ir šie produkti? Vērtējumu, lūdzu, sniedziet 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē — nemaz nav kaitīgi, un 5 — ļoti kaitīgi.»

Tradicionālo produktu lietotāji

Bāze: respondenti, kuri lieto tradicionālos tabaku un/vai nikotīnu saturošos produktus: 01.2022., n=556; 06.–07.2024., n=514

*Vidējais vērtējums skalā no 1 (nemaz nav kaitīgi) līdz 5 (ļoti kaitīgi)

2.1. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU KAITĪGUMS PAŠAM SMĒKĒTĀJAM

«C1. Cik kaitīgi paša smēķētāja veselībai, Jūsprāt, ir šie produkti? Vērtējumu, lūdzu, sniedziet 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē — nemaz nav kaitīgi, un 5 — ļoti kaitīgi.»

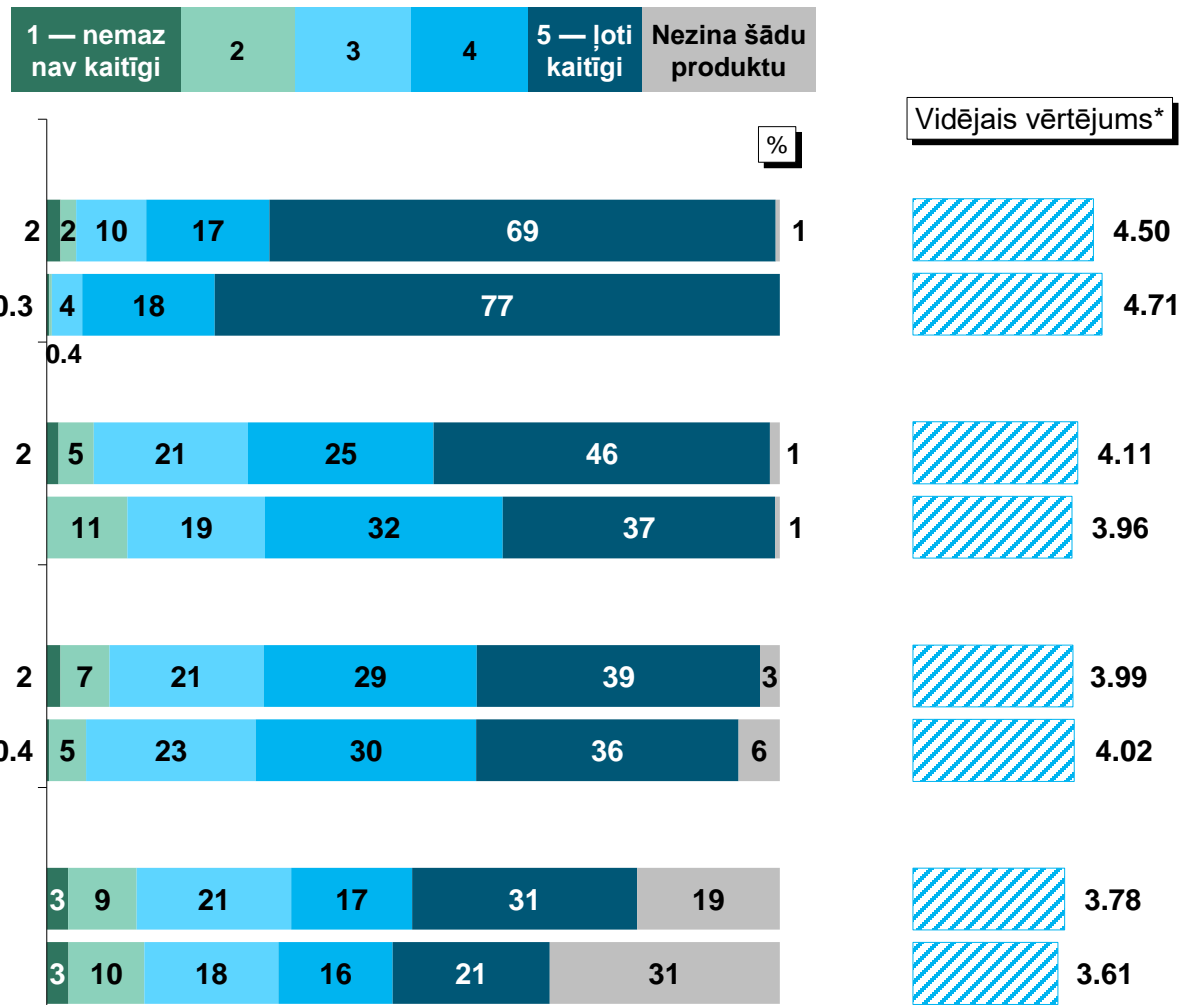
Jauno produktu lietotāji

Tradicionālās smēķējamās tabakas produkti —
t. i., parastās cigaretes, cigarillas un uztinamās cigaretes

E-cigaretes (veipi)

Karsējamā tabaka (piemēram, IQOS)

Beztabakas nikotīna spilventiņi

Bāze: respondenti, kuri lieto jaunus tabaku un/vai nikotīnu saturošos produktus: 01.2022., n=301; 06.–07.2024., n=375

*Vidējais vērtējums skalā no 1 (nemaz nav kaitīgi) līdz 5 (ļoti kaitīgi)

2.2. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU KAITĪGUMS APKĀRTĒJIEM CILVĒKIEM

«C2. Cik kaitīgi apkārtējiem, citiem cilvēkiem un to veselībai ir, ja smēķētājs lieto šos produktus?
Vērtējumu, lūdzu, sniedziet 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē — nemaz nav kaitīgi, un 5 — ļoti kaitīgi.»

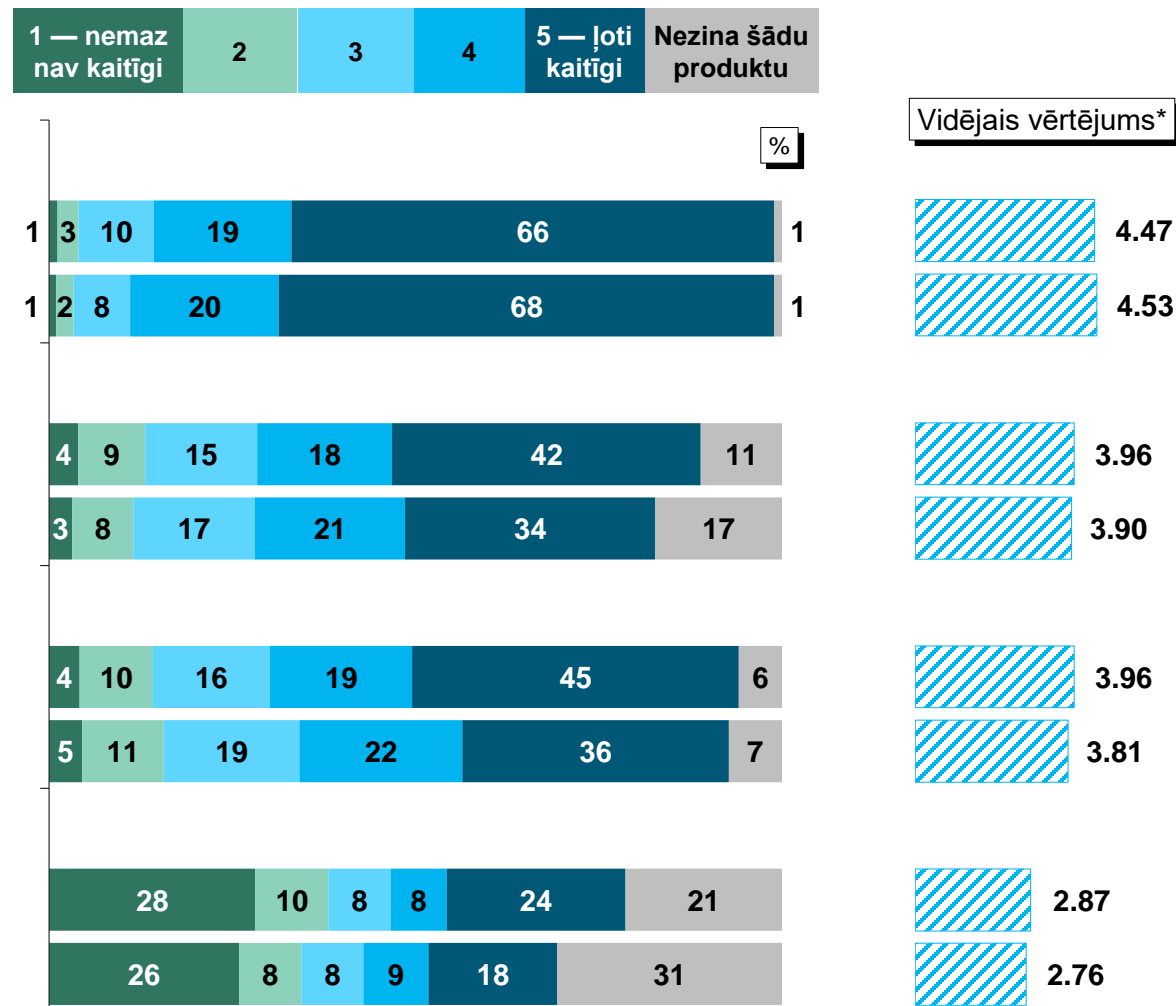
Visi respondenti

Tradicionālās smēķējamās tabakas produkti —
t. i., parastās cigaretes, cigarillas un uztināmās cigaretes

Karsējamā tabaka (piemēram, IQOS)

E-cigaretes (veipi)

Beztabakas nikotīna spilventiņi

Bāze: visi respondenti: 01.2022., n=2000; 06.–07.2024., n=2001
*Vidējais vērtējums skalā no 1 (nemaz nav kaitīgi) līdz 5 (ļoti kaitīgi)

2.2. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU KAITĪGUMS APKĀRTĒJIEM CILVĒKIEM

«C2. Cik kaitīgi apkārtējiem, citiem cilvēkiem un to veselībai ir, ja smēķētājs lieto šos produktus?
Vērtējumu, lūdzu, sniedziet 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē — nemaz nav kaitīgi, un 5 — ļoti kaitīgi.»

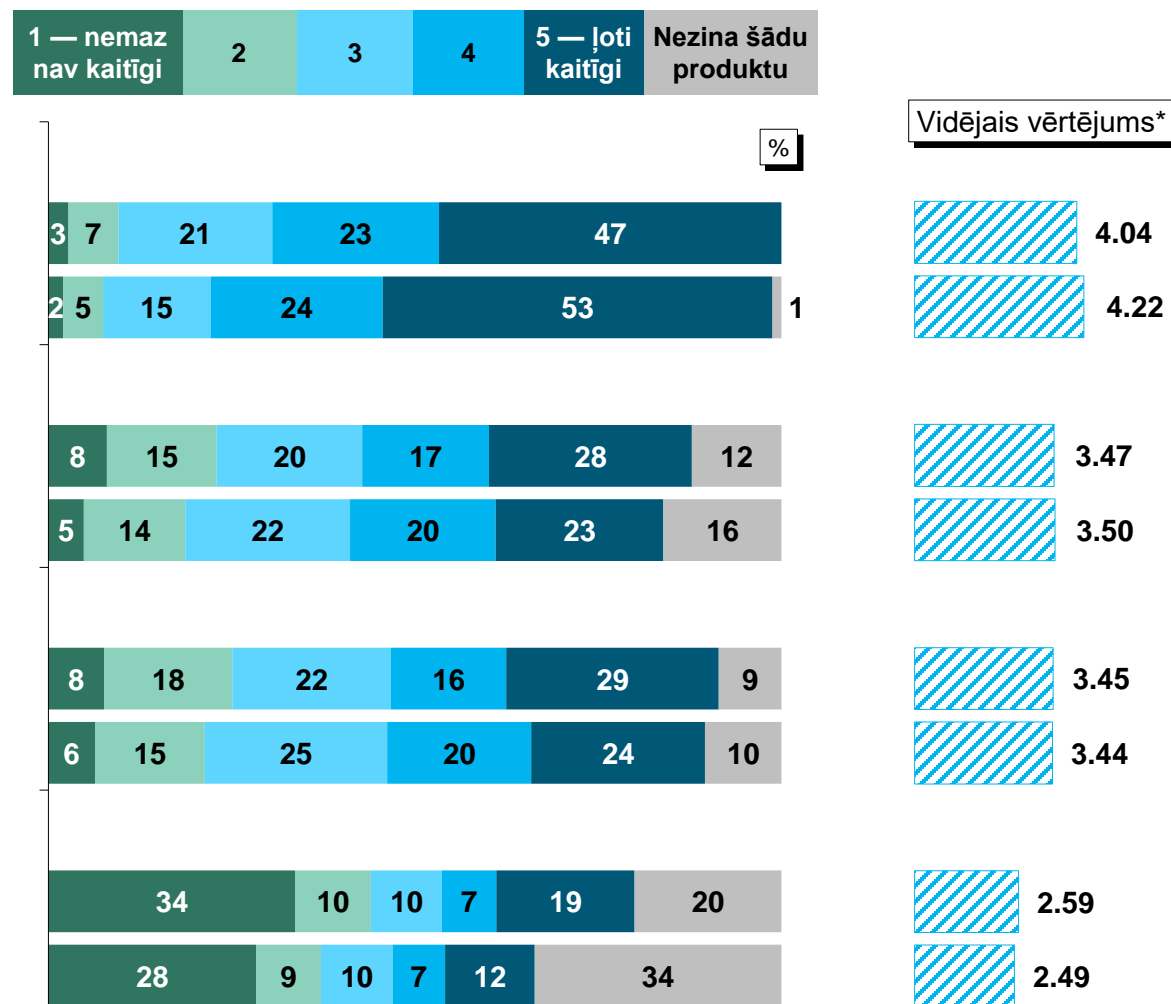
Tradicionālo produktu lietotāji

Tradicionālās smēķējamās tabakas produkti —
t. i., parastās cigaretes, cigarillas un uztinamās cigaretes

Karsējamā tabaka (piemēram, IQOS)

E-cigaretes (veipi)

Beztabakas nikotīna spilventiņi

Bāze: respondenti, kuri lieto tradicionālos tabaku un/vai nikotīnu saturošos produktus: 01.2022., n=556; 06.–07.2024., n=514

*Vidējais vērtējums skalā no 1 (nemaz nav kaitīgi) līdz 5 (ļoti kaitīgi)

2.2. TABAKU UN NIKOTĪNU SATUROŠU PRODUKTU KAITĪGUMS APKĀRTĒJIEM CILVĒKIEM

«C2. Cik kaitīgi apkārtējiem, citiem cilvēkiem un to veselībai ir, ja smēķētājs lieto šos produktus?
Vērtējumu, lūdzu, sniedziet 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē — nemaz nav kaitīgi, un 5 — ļoti kaitīgi.»

Jauno produktu lietotāji

Tradicionālās smēķējamās tabakas produkti —
t. i., parastās cigaretes, cigarillas un uztinamās cigaretes

06.–07.2024.

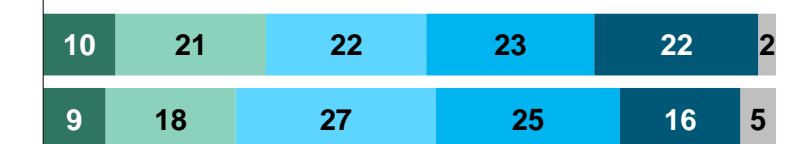

01.2022.

Karsējamā tabaka (piemēram, IQOS)

06.–07.2024.

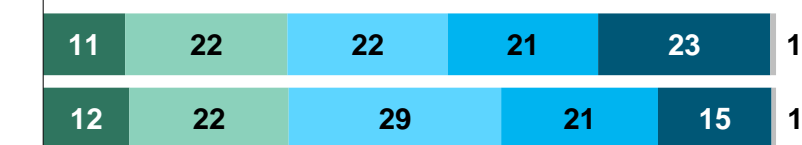

01.2022.

E-cigaretes (veipi)

06.–07.2024.

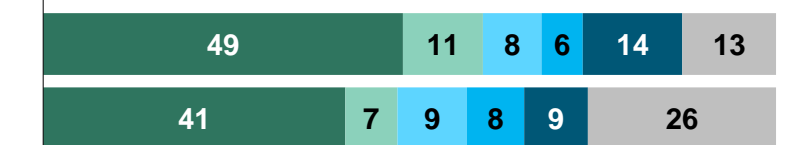

01.2022.

Beztabakas nikotīna spilventiņi

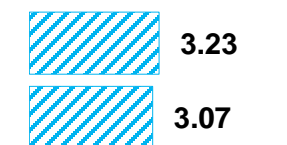
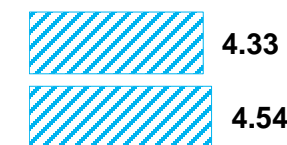
06.–07.2024.

01.2022.

Vidējais vērtējums*

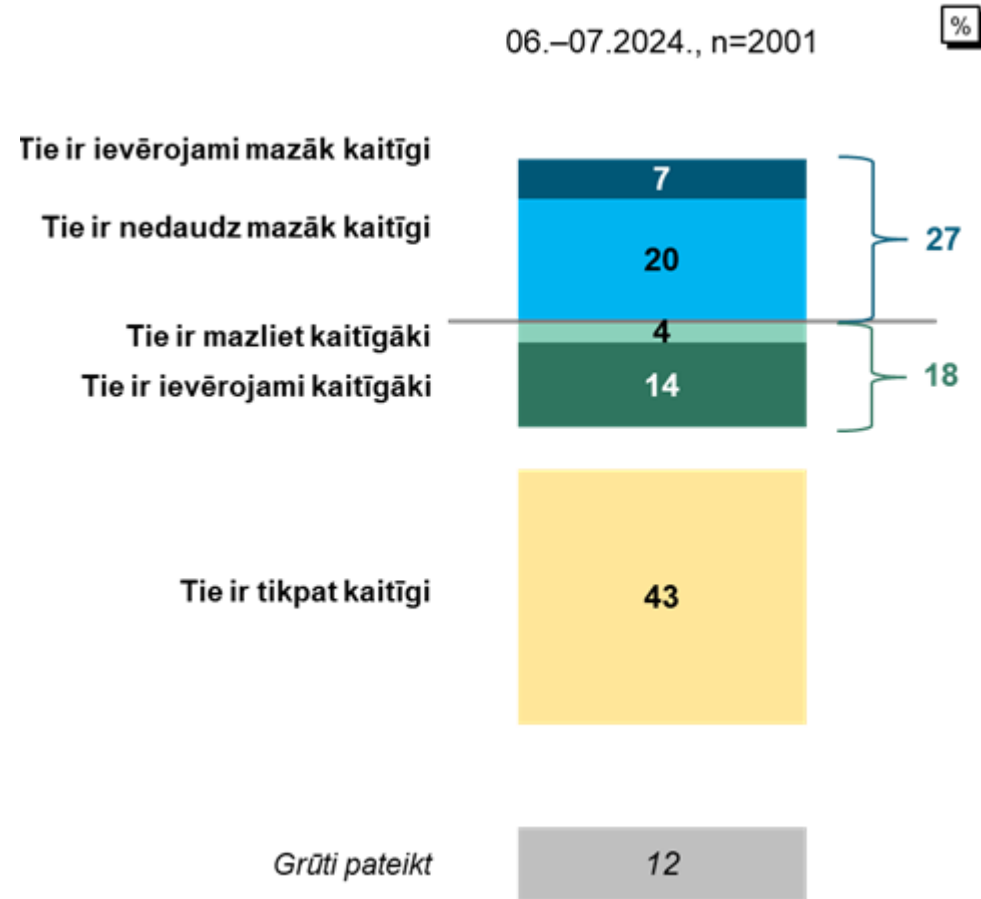

Bāze: respondenti, kuri lieto jaunus tabaku un/vai nikotīnu saturošos produktus: 01.2022., n=301; 06.–07.2024., n=375

*Vidējais vērtējums skalā no 1 (nemaz nav kaitīgi) līdz 5 (ļoti kaitīgi)

2.3. ALTERNATĪVO BEZDŪMU NIKOTĪNA PRODUKTU KAITĪGUMS SALĪDZINĀJUMĀ AR TRADICIONĀLAJIEM TABAKAS PRODUKTIEM

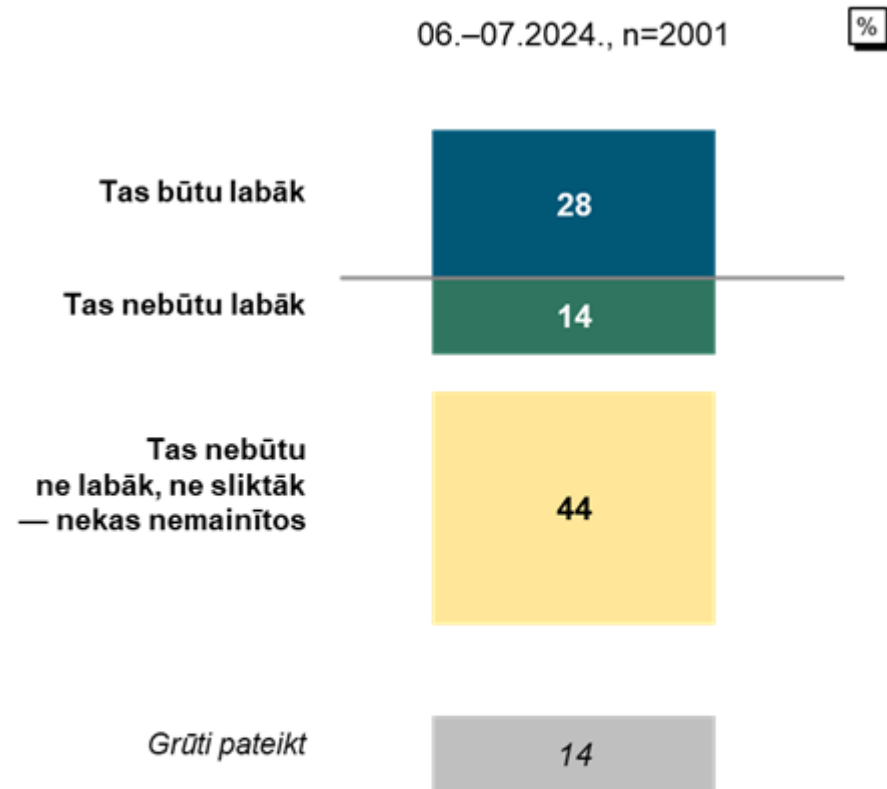
«C3. Ņemot vērā visu, ko Jūs par to zināt, vai, Jūsaprāt, alternatīvie bezdūmu nikotīna produkti (t. i., e-cigaretes, karsējamā tabaka, beztabakas nikotīna spilventiņi) ir vairāk vai mazāk kaitīgi par tradicionālajiem tabakas produktiem, piemēram, tādiem kā parastās vai uztināmās cigaretes?»

Bāze: visi respondenti (skat. «n=» grafikā)

2.4. PĀRIEŠANA NO SMĒĶĒŠANAS UZ ALTERNATĪVAJIEM BEZDŪMU NIKOTĪNA PRODUKTIEM

«C4. Kā Jūs vērtējat to, ka tradicionālo tabakas produktu smēķētāji, kuri nespēj pilnībā atstāt smēķēšanu, cenšas pāriet uz alternatīvajiem bezdūmu nikotīna produktiem (t. i., e-cigaretes, karsējamā tabaka, beztabakas nikotīna spilventiņi — produktiem, kuros nenotiek degšanas process, rodas mazāk kaitīgu ķīmisku vielu un kuri nerada pasīvās smēķēšanas risku)?»

Bāze: visi respondenti (skat. «n=» grafikā)

Paldies par uzmanību!

SKDS

tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs
Baznīcas iela 32-2, Rīga, Latvija, LV-1010
Tālrunis: +371 67 312 876, E-pasts: skds@skds.lv
www.skds.lv